

Hétfői Napló

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre 180.—, negyedévre 40.—, 1 hóra 15.— kor.

POLITIKAI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN HÉTFOÉN REGGEL

SZERKESZTŐSÉG: VIII., RÖKK SZILARD-U. 3.

KIADÓHIVATAL: VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8. SZ.

A Déli Vasut-egyezmény

Velence, július 10.

A Déli Vasut-értekezlet záróülésén *Imperiali* mári elnök beszédet mondott, amelyben valamennyi delegátusnak hálás köszönetet mondott odaadó szakértői munkásságukért és kifejtette, hogy figyelemmel arra a visszahatásra, amelyet az országok gazdasági kapcsolatainak közötti fenforogó viszonyra általában gyakorolnak, megállapítható, hogy az értekezlet létrejött ideiglenes egyezménynek nagy jelentősége van a konferencián résztvevő államok politikai viszonyának fejlesztésére és megszilárdítására. Szerencsésnek fogja magát érezni, ha a kiküldötteket a Déli Vasut legközelebbi értekezletén, amely valószínűleg az ősz folyamán ül össze, ismét viszontlátja, hogy a konferencián elfogadott javaslatokat nemzetközi megállapodások alakítsák öntésként.

A legidősebb kiküldött, *Ernyey* államtitkár (Magyarország) méltatlanul *Imperiali* mári elnöknek az értekezlet vezetésével szerzett érdemeit és megköszönte az olasz delegációnak, hogy a javaslatok kidolgozásával megkönnyítette az értekezlet munkáját.

A jogszlovák kiküldött javaslatára az értekezlet a résztvevő országok delegációi és a Oéll Vasut-társaság nevében üdvözlő táviratot küldött *Facta* olasz miniszterelnöknek.

Ezután aláírták az egyezménytervezetről szóló jegyzőkönyvet. A tervezet javaslatokat tartalmaz a forgalom biztonsága, a társasági műszaki és igazgatási szervezete és a forgalom szabadsága ügyében.

A hágai Konferencia

Hága, július 10.

Abban az orosz kommunikációban, amely a külföldi tőke bevonásával, valamint a szovjetkormány tőkésével alakítandó vegyes társaságok ügyedélyeiről szól, felsorolják az aprágákat, amelyekben ezeket az ügyedélyeket hajlandók megadni. Az engedélyek különösen a kölcsönkérés, a bányászat és a cukoripar érdekében alakítandó társaságoknak fognak jutni. A közlény végül részletes felállítás tartalmaz azokról a rengeteg összegű tőkéről, amelyeket az orosz mezőgazdasági termelés igényel.

Hága, július 10.

A nemorosz bizottság tegnap ismét ülést tartott, amelynek felváltva Lord *Gresm* angol, kiküldött közölte, hogy az angol delegáció a belga, angol, francia, olasz és japán delegátusok május 14-iki megállapodásának 6-ik pontja alapján az orosz kiküldötteknek azt a javaslatát, amely a külön egyezményről szóló tárgyalások megkezdését javasolja, visszautasítja.

Vass minisztert a városházáról akarják megbuktatni

A drágaság kérdése uralkodik a politikában
A kormány békeakciójának kilátásai

— A Hétfői Napló tudósítójától —

Ma hétfőn, délután ül össze a lakáskérdésben és a drágaság dolgában kiküldött harminchármas bizottság. A napirend tulajdonképpen végetérne az alakulással, tehát *Heinrich Ferencnek* elnöké választásával, a dolog sürgősségére való tekintettel azonban a formalitások után valószínűleg azonnal megkezdik az érdemleges tárgyalásokat is. Elsősorban természetesen a lakásrendelet veszik elő s az ellenzék reméli, hogy komoly argumentációval, a hallatlan veszedelmek föltárásával jelentékeny engedményeket fog elérni.

A bizottság tárgyalásaival szinte egyidőben a városházán is *rendkívül heves támadást intéznek a lakásrendelet ellen.* A szerdai utolsó közgyűlésen, amelynek időtartamát kerék egy hétre becsülik, elkészített hangulat fogja fogadni a rendeletet, annál is inkább, mert *Vass József* népjóléti miniszter egyben *fővárosi bizottsági tag is.*

A támadások *Ele Vass József* személye ellen megy, aki a városatyák szerint egész politikai múltját megtagadta, amikor ilyen a kibenségtől szűjtö rendeletet hozott. Elhatározott dolog, hogy

az ellenzék *Vass József* ellen összejárhatellenségi bejelentést tesz.

Es meg van a lehetősége annak, hogy az ellenzék *harcosokhoz a keresztény kézségi párt oldaláról is sokan fognak csatlakozni,* mert elképzelhetetlen, hogy például a keresztény-socialisták védelmükbe vegyék ezt a lakásrendeletet. Általános reményesség, hogy a városházáról fogják megbuktatni *Vass minisztert,* vagy legalább a lakásrendeletét.

A politikában általában a drágaság kérdése uralkodik. A kormány bizik benne, hogy a nagy gazdasági kérdésekben megegyezhetik az ellenzékkel és ebben az irányban a napokban a legkomolyabb lépéseket kívánja megtenni, mert tudatában van annak, hogy az elkövetkezendő súlyos időkben egyedül nem tudja elviselni a felelősséget. Ezzel szemben az ellenzék feltételeket állít fel és tökéletesen tisztában van vele, hogy

ha a kormány a feltételeket el nem fogadja, hetekig sem tud megállni a helyén.

A jövő héten tehát el kell következnie a helyzet teljes tisztázásának, annál is inkább, mert az *egyedleges ellenzéki front kialakulásának soha nagyobb lehetősége nem volt,*

mint ma és akkor a kormány párt egy pompásan működő nyolcvan tagú ellenzékkel találja szemben magát.

Ma hirdetik ki az ítéletet az orgoványi bűnpörben

Szeptemberben tárgyalják a többi atrocitási bűnpert
Visszautasíthatja-e Héjjas az amnesztiát? — Az áldozatos családtagjai kártérítési pert indítanak Héjjas ellen

A *Magyar Híradó* jelenti: A budapesti kir. katonai törvényszék ma délelőtt 10 órakor hirdeti ki *Zbora János* és 5 társa bűnpörben meghozott ítéletét. Dr. *Schmitz Rudolf* ezredes-ügyész — mint ismeretes — mind a hat vádlottal szemben *haldlos ítélet kimondását indítványozta,* ezzel szemben a védők úgy érveltek, hogy a legszigorúbb büntetés a fennförgő körülmények folytán nem szabható ki.

Az bizonyos, hogy a mai ítélet semmiképp sem válik jogerőssé és lehetséges, hogy föllebbezést jelent be az ítélet ellen úgy a közbíró képviselője, mint a védelem is, úgy hogy kétségtelenül felkerülnek a bűnpert iratai a legfelsőbb katonai törvényszékhez. Közben a csendőrgyűlés dr. *Schmitz Rudolf* ezredes irányítása mellett még *több olyan bűnpert készít elő fővároslásra,* amely a *Duna-Tisza* közötti atrocitások gyűjtőnéve alá tartozik és amelyekre a kibocsájtott amnesztiarendelet nem vonatkozik. Ezeknek fővároslására azonban csak szeptemberben kerülhet sor.

Az orgoványi rablógyilkosság bűnpéréből ágazott ki *Héjjas Ivánnak* az ügye, amely a saját magát élénken foglalkoztatja. A főváros jogszlovákában erősen pertraktálják a kiadott hivatalos jelentéssel szemben, hogy *Héjjas Ivánnak* az amnesztiát visszautasító nyilatkozata érvényesnek tekintendő. Sok büntető jogász olyan véleményre nyilatkovott, hogy a közkegyelem a vádlottakra olyan előnyt, kedvezményt jelent, amelynek elfogadása nem kötelező erény.

Kriminallisták precedens esetekre is hivatkoznak. IV-ik *Károly király* megkoronázása alkalmával is kiadott amnesztiás rendeletet és több esetben előfordult, hogy egyes bünvádi eljárásba fogott terheltek az amnesztiát nem fogadták el: kijelentették, hogy nekik nem kegyelem, hanem bírói elégtételre, rehabilitációra van szükségük. A budapesti kir. ítélőtábla konkrét esetekben kimondotta, hogy a bíróságok kötelesek érdemleg letárgyalni az olyan ügyeket, amelyekben a vádlottak a közkegyelmet nem fogadták el. Más kérdés most aztán

az, hogy *Héjjas Iván* mint katona hasonló elbirálás alá esik-e, mert a katonai bünvádi eljárás ilyen esetekre nem intézkedik.

Függetlenül azonban az amnesztiát visszautasításától, úgy hírlak, hogy *Héjjas Iván* ügye mégis csak a bíróság elé kerül kártérítési kötelezettségének megállapítása céljából. A meggyilkolt áldozatok visszamaradt családtagjai között szó van arról, hogy *per indítanak Héjjas Iván ellen is kártérítési igényük megállapítása iránt.* A magánjog szerint a kárigény 32 év után évül el, tehát a per megindításával a családtagok még nem késiek el.

A polgári bíróság e per keretében elbirálja azt, hogy joga volt-e *Héjjas Ivánnak* kivézésre parancsot adni, mert ha nem, akkor valószínűleg mindenképpen felelős az okozott összes károkért. Az ilyen kártérítési kötelezettség megállapítása aztán semmiképpen sem esik amnesztiá alá.

Németek és csehek

Prága, július 10.

A német tornászoknak *Wiesnél* történt megtámadásáról a német lapok egybehangzón a következőket jelentik: a tizenkét zárt teherszékű és a nőket vivő egy személykocsiból álló különvonatot *Wiese-Oberleutensdorf* állomáson *egy dorongokkal, vasrudakkal, kövekkel és egyéb támadó eszközökkel ellátott tömeg lepte meg.* A mély álomba merült tornászokról a csehek álló tömeg letépte a jelvényeket, a dorongokkal ütögette, majd elvették tőlük hátizsákjaikat, pokrocaikat és csomagjaikat. A nőket is megtámadták és kifosztották. *Összesen 21 személy sérült meg,* köztük az egyik olyan súlyosan, hogy nem folytathatta az utját. A lapok kiemelik, hogy a németek részéről semmiféle kiváns nem történt, sőt semmit sem követtek el, amiben a csehek provokáltak láthatnak volna. A különvonaton nem volt semmiféle jelvény, vagy nemzeti színű zászló, csupán a „*Bodenbach-Komtauvi különvonat*” felirású tábla.

szóljattalunk alkó a helyemen és nem töltenek polon.

Végre, miután kötszer végigpogorogtatta az összes kifizet, visszatér egyhez, illő cseréjébe köztől kibécs, letési táradjához nyúl és kifizeti. A saogás enre adóját hozzán.

És én, miután — bár eredetileg kijárte volt gusztasom — kivezek a kosárból egy zsemlet és kifutem, lalom, hogy véglegős szomszédom apró darabokra szalgatva a kifli omós, barna páncéltalán borított, patyolat testű, az egész füst — garmadát betel jóni a kővéhába és pár.

Páris, London és telán Párisgönerdorf is eljut, mert ak gyerekkorukban egy tonálék, hogy a kővéhá aprítani nem illik. De ez tényleg nem fontos. Fontos az, hogy a fétika összes szobalány szerint kővéhá hullajtól süteménydarabok, ha egy révid ideig beengadják, felteik, megpuhul, mint a szarcs. A kifli dítága tehát, akár egészen friss volt, akár egy félórátt sült, egyformán lenne egy pár perc alatt a kővéhá, sőt, Telán éppen egyóra legyen, ha tegnapra lenne. Hát ezért egy órást órást kedves szomszédom az összes kifizeti. Ezért.

Parancsolás! Tanulmány, nyájas olvasó? Rogatók! csapjunk mind, te, én, meg ő, mert egyikték nem vigyáz arra, hogy mikor és mivel keseríti meg szomszédjának annyig is keserű és már elég elviselhető életét.

HIREK

— A „Szózat” és „A Nép” elkobozása. Ismeretes, hogy a miniszterelnök szombati nyilatkozatára az ügyészség a „Szózat” című lap szombati számát valamint „A Nép” című napilapnak ugyancsak szombati délutáni megjelent számát elkoboztatta. Az elkobzás foganatosítása után az ügyészség sajtó utján elkövetett büntétt és bünessélekmény feldolgozásának végsége címén eljárást indít a cikke szerzői ellen. A rendőri nyomozás sürgetően megállapítja, hogy az inkriminált cikkekért ki, vagy kik tartoznak sajtóügyi felelősséggel. Ha a szerző — Kádár Lehel újságíró — úgy nyilatkozik, hogy Héjjas Ivánól közlés vezett kapta az adatokat és hasonlóképpen védekeznek „A Nép” cikkírója is, akkor az ügyészségnek Héjjas ellen, mint társzerző ellen is meg kell indítani a sajtóügyi eljárást. Itt említtük meg, hogy a vizsgálóbírónak a „Szózat” szombati számának elkobzására vonatkozó rendeletét a rendőrség egyik másik tulbuzó közege félre érte.

A végzet csak a késő délutáni órákban kézbesítették a rendőrségnek és a detektívnek nyomban hozzá láttak a még található „Szózat” példányok lefoglalásához. Néhány detektív és rendőr azonban az elkobozást még vasárnap délelőtt is folytatták és így sok vasárnapi „Szózat” számot elkoboztak. A „Szózat” igazgatósága emiatt panaszt emelt az ügyészségen, hol nyomban telefonali intézkedést adottak ki. A vasárnapi számok elkobzásának megakadályozására. Dr. Baróthy Pál kéri, ügyészség sajtó osztályának vezetője sürög megkeresést intéz a főkapitányhoz, hogy a „Szózat” és „A Nép” inkriminált cikkeinek szerzőit állapítsa meg, és ennek megtörténte után az iratokat terjessze vissza az ügyészséghez érdemleges indítványlétel végett.

— Gabonaméltó kivitele Romániából. Bukarestből jelentik: A hivatalos lap a gabonaméltó kivitelére vonatkozó kormányrendelet közöl. Eszerint az árpa, zab, bab, lencse, lucerna, köles kivitelét teljesen szabadabbá tették. Kivételt illetően a következőképpen állapították meg: lucerna 500 lei, lóheremag 400, a többinél pedig 200 lei 50 kilószámmenként. A kivételt illeték összegét az anzó font minden-

Tömeges családokat követnek el román vízumokkal

Nyomoz a rendőrség — A HÁZTÍ Naptól kezdődöttől —

A román követséget a Rókk Szilárd utcába helyezték át és most a vízumra várakozó utasok a Rókk Szilárd utcában helyezkedtek el, éjszakaiaktólve a szabad ég alatt; egy földszintes ház előtt helyezik el a székeket, a szőnyeget, amelyre ráülnek és vékony spárgával huznak körönd a járdán, hogy ezzel is jelezzék, mekkéig tart a romániai magyar utasok váróterme.

A várakozók között természetesen sok uriember is van, akik a szegényebb sorsú utasokkal együtt alsznak éjszakaiaktól a járdán. Az utasok természetesen a vízumszerzés nehézségeitől mindenképpen igyekeznek menekülni és éppen ezért a legtöbben szélhámos fiatalembereknek lesnek az áldozatai, akik hihasználva a helyzetet, többeké kisebb-nagyobb összegekkel megkísérlésnek.

A rendőrségre az utóbbi időben számos feljelentés érkezett, hogy fiatal emberek vízumszerzés ürügye alatt 2-5000 koronát csalnak ki, azután nem jelentkezik többet. Így többek között feljelentést tett Dózsa Lajos gazdálkodó, hogy a Rókk Szilárd-utcában, amikor a román vízumra várakozni, megszólította egy fiatalember, aki elmondotta neki, hogy 3000 korona els-

lendően másnapra minden várakozó nélkül, meg tudja szerezni a vízumot.

Dózsa az igazolványképek rendelkező fiatalemberek gyamullatott átadta a 3000 koronát és megbeszélte, hogy korán dében, a Rákóczi-úton levő Keszgy vendégházban találkoznak, ahol a fiatalember át fogja adni a kész utat. Dózsa másnap megjelent a vendégházban, ahol azonban hiába várakozott. A fiatalember nem jelentkezett. Hasonló feljelentést tett Gál Armin aradi kereskedő, akinek Gőnczi Hugó nevű fiatalember tett ajánlatot, hogy 3000 koronáért 24 óra alatt román vízumot tud szerezni. Gál a fiatalembernek átadta az utatlevéllel azzal, hogy másnap a román vízummal ellátva vissza fogja kapni. Gál 2000 koronát is átadott Gőnczinek, hogy a hiányzó ezet vasárnap adja oda, amikor az utatlevél visszaköszön. Gőnczi azóta nem jelentkezett és az utatlevél is megtartotta magyán.

Ugyancsak az állítólagos Gőnczi Hugó nevű fiatalember 1000 koronát esalt ki Nagy Lajos békéscsabai vendégháztól is, aki szintén feljelentette. A rendőrség a szükséges intézkedéseket megtette a vízumcsaló fiatalember kézrekerítésére.

A bécsi tőzsdekamara

a külföldi fizetési eszközök és átutalások legutóbbi emelkedésének megvitátása után elhatározta, hogy elnöksége legközelebbi időben belül megjelenik a pénzügyminiszternél, hogy megadja azokat az okokat, amelyekkel nyilvánvalóan tévesen az éremelkedése elütéséről megjelölték. A jövő héten hétfőn, szerdán és pénteken tartják meg a tőzsdei összejöveteleket. A tőzsde napok számára megsejtéséről azért rendelkeztek, hogy a szünnapokon a jegyáramlást illető levelezések technikai lebonváltást végezhessek.

Vasárnapi magánforgalom

Az értéktőzsde magánforgalomban a szombati nagy izgalom és szilárdsg után csak a szilárd irányzat maradt meg. Az emberek nyugodtabbak voltak, azonban a csendesebb forgalomban elért kurtagnapiaknál. Rima 4275—450. Salgó 14.850—15.000, Allamvasut 17.900—250, Kohó 13.000, Schlich 1575—1600, Spódium 2100—175, Szászavart 8500, Csáky 1250—75, Budapesti gőzmalom 6900, élnék és igen szilárd volt a Kőzetű 2100-ig. Valuták forgalma csekély: dollár 1370—90—65—78—75—85—69—70, márka 262—63, lei 785—96, dinár 1500—1510, szokó 2975—96 között jegyezték.

Autótőzsde

A gabonapiac magánforgalma kis keretek között mozgott, szilárd irányzat mellett. Buzdér 4700 koronát kértek feladóállomásra, rozs 3650—3700 K. A terményekké közül zab szilárd, továbbra is 5250—5300 K budapesti partásban 100 kg-ként. Morzsolt tengeri 4000—4100 korona. A nullás listék is szilárdak. Nullás listz 73—73.50 K. Korpa 2990—3000 K zsakkal együtt budapesti partásban.

Színház és filmujdonságok

• Kapuzás a Király-színházban. A Király-színház ma tartotta szezonzáró előadását. A „Három a tanc” ment természetesen és ez a bájcs, a régi idők nyelvére emlekedtető operett a kánikula ellenére is szufolt házat vonzott. Honthy Hanna, Vassary Piroks, Nádor, D'Arigó, Lotabér ma is, csak egy, mint mindig, magukkal ragadták a közönséget közvetlen, kedves játékkal, aminek nagyban hozzájárult Tihányi főrendező munkája. Összál a Király-színház ismét a „Három a tanc” című operett nyit.

• A Burgúnszerek a Vigaszínházban még háromszor játszanak. Hétfőn Moégre „Képzelt beteg” (Der eingebildete Kranke) kerül színpad. Acsák Retty Rósa első fellépésével. Est az estét a Der Unerschrockene című egyfelvonásos veszt be. Kedden az eredeti terv megváltoztatásával megismétlik a Liebelét, amelynek szombati előadásra sok százan már nem tudtak jegyet kapni. Ennek következtében a Notbrückét (Aranyhid) csak egyszer, szerdán, adják. Az előadások nyolc órákor kezdődnek.

• A Burgúnszerek a Vigaszínházban még háromszor játszanak. Hétfőn Moégre „Képzelt beteg” (Der eingebildete Kranke) kerül színpad. Acsák Retty Rósa első fellépésével. Est az estét a Der Unerschrockene című egyfelvonásos veszt be. Kedden az eredeti terv megváltoztatásával megismétlik a Liebelét, amelynek szombati előadásra sok százan már nem tudtak jegyet kapni. Ennek következtében a Notbrückét (Aranyhid) csak egyszer, szerdán, adják. Az előadások nyolc órákor kezdődnek.

kori árfoalyam szerint fogják számítani. A buza, rozs, valamint ezek élelményeinek, továbbá a repec, a len, kender és napraforgómag kivitelére tilos és a már kiadott kivitelre engedélyk is, kivéve az állam részéről elvállalt kiviteli kötelezettségeket, hatályukat veszítik. Az állam minden hektárnyi gabonával bevett terület után 200 lei összegű prémiumot engedélyez a termelőknek, hogy ily módon is előmozdítsa a gabonamag termelést. A tengeri kivitelre vonatkozó intézkedéseket a rendelet nem változtatja meg, erre csak az új termés betakarítása után fog intézkedés történni.

— Vérhaj gyógyítása bismuttal. A legutóbbi pártisi börgyógyászati kongresszuson elterjesztett jelentésből kiderül, hogy egy irancia orvosnak az a gyógyeljárása, melyet bismut alkalmazásával végezt, a vérhaj gyógyítására igen hatásosnak bizonyult.

— Tíz egy műszaki üléstben. Vasárnap reggel a Podmaniczky-utca 67. szám alatt levő Reiszmann Károly malomfelszerelési üzletében tíz ülést ki. A tizenhá a központi és VI. kerületi ülésszágok vonultak ki és 2 óra megosztott munka után sikerült át oltoatn. A kár utnégy százezer korona. A rendőrség a vizsgálatot megindította, hogy a tíz ketlekesének okát megállapítsa.

— Cseh sajtópropaganda Magyarországon ellen. Pozsonyból írják: A csehek mindent elkövetnek arra, hogy a Magyarországon iránt esetleg megnyilvánuló szimpátiát kisebb-bütsék és ezért rendszeres sajtópropagandát szerveznek külföldön Magyarországon ellen. Erdeskes dokumentuma ennek a Journal de Geneve két egymásutáni napon követték száma. Az első napon Charly Clerc közvetlen magyarországi tapasztalatai nyomán szimpátiikus cikket írt a szerencsétlen, terület és lakossága nagy részét megfosztott országról. A következő nap nap ugyanabban a lapban Ivan Raz hosszabb cikket adott le, amelyben a főljaja Charly Clerc nyilatkozatait és úgy állítja be Magyarországot, mint ahol évszázadokon keresztül a nemzeti kisebbség a legborzalmasabb elnyomásban élték volna. Nyilvánvaló tendenciával beállított cikkében össze-

hasonlítást tesz a magyar és esch kultúra között, természetesen a magyar kultúra rovására és konkluzióképpen azt a megállapítást közli, hogy Magyarországot szétdarabolásával nem érte olyan nagy kár az emberiség, hogy ezért érdemes volna az egész világot alarmrozni. A tót Felvidéken, ahol a lapnak ezt a példányát nagy számban terjesztették, mindenütt nagy felháborodást okozott a cseheknek ez az eljárása.

— A házesterek követelése. A ház- és segédházfelügyelő és rokon-szakmak országos szövetsége vasárnap délután félhárom órákor gyűlést tartott a Hunyadi-utca 87. sz. ház udvarán. A gyűlésen a tizenöt-egyet ház- és segédházfelügyelő képviselőtében megjelentek, határozati javaslatot fogadtak el, melyet illetékes helyre terjesztenek fel. A határozati javaslat, amelyet Fodor Antal elnök ismeretl, lényegében a következők: „Az 555/1922. M. E. sz. rendelet, mely a háztulajdonosoknak tekintélyes összegű bért biztosít, a házfelügyelőket alaposan megrövidíti. A gyűlés kéri ennek a rendeletnek hatályon kívül helyezését. Sérelmes az rendelkezés is mely a kapupénzt éjjel előtt 2, éjjel után 6 koronában állapítja meg. A javaslat éjjel előtt 5, éjjel után 10 korona kapupénzt követel. A házfelügyelő a háztulajdonosok kalmazottja, tehát őt ne a lakók, hanem a háztulajdonos fizesse. Két-kétezerötszázról négyezer koronáig terjedő havilfizetést, lakást és világitást követelnek. A köztisztasági cikkeket a tulajdonos köteles adni. A munkaadó irassa be alkalmazottját a betegsegélyzőbe, a szemétpénz egy szoba, konyha után 30, két szobánál 50, háromnál 120, minden további szobánál további 30—30 korona legyen. Üzlethelyiségek nagyság szerint 50—100, éttermek 100—300 korona szemétpénzt fizessenek. A nagygyűlési egyhanglag elogadta az előterjesztett határozati javaslatot.

Üzenet Amerikából

Amerikai kölcson előfeltétele a konszolidáció

Az Egyesült Államok az utolsó tíz évtized hónap óta retentó gazdasági válságban mentek át, amely számtalan kisebb és nagyobb cég bukását vonta maga után. Különösen az exportöröket és szakma szerint talán a szörmekezőket viselte meg a legélesebben. A háború alatt gombamódra szaporodott fel a sok export- és import-állalkozás, amelyek a háború okozta „boom”-paraziták voltak. Ezeket a cégeket a normalis idők néhány hónap alatt elsöpörték. De nemcsak az új export- és import-telepeket tette tönkre a gazdasági válság, hanem a sok régi, hatalmas vállalkozás is csődbe ment, vagy likvidált.

Az első bukások után a bankok ésszerűségi okokból és a „Federal Reserve Bank” jövő feladata nyomára is győztesre fordították a hitelt és az egyszerűen megint lávinták. Az amerikai kereskedővilág ennek ellenére sem adta fel a reményt, és hónapról-hónapról várta a viszonyok jobbra fordulását.

Azt a körülményt, hogy a közönség feltűnően tartózkodott a vásárlástól, annak tulajdonították, hogy a vásárlók az árakat le akarják nyomni a háború előtti standardra és ezért igen sok kereskedő tartotta az áruját. A likvidáció azonban nemcsak a megkezdődött és az árak rohamosan estek. Azok, akik úgy készleteket tartottak továbbra is, hamarosan alámértékelték és a többi kereskedő is veszteséggel adott fel a portékáján, csakhogy pénzhez jussanak. Hónapok teltek el, amíg az amerikai kereskedővilág rájött arra, hogy az üzleti helyzetük oka nem az ország határán belül, hanem elsősorban Európában keresendő. Addig, amíg az európai viszonyok nem konszolidálódnak, addig sem lehet az amerikai helyzet javulásáról beszélni. Ezt már tudták az amerikaiak és mégis elárkának minden olyan akcióitól, amely Európát feltehetően előzta, mert tudták, hogy az csak úgy lehetséges, ha mérten bejnyulnak a szűkítés.

A háborúban az amerikai nép fantáziája és gyűlölete annyira fel volt szilve, hogy belemert abba a lehetetlen illúzióba is, hogy az ententeot finanszírozza. EE mögött azonban olyan hatalmas politikai faktort állítottak, amelyek a népet áldozatra tudták bírni. Azóta keserűen gondolnak a háborús évek könnyelműségeire. A republikánus párt ezt a nagy esélődést használtá fegyvernyárat és látszó könnyelműséggel ábrpörte el a demokráta pártot, amely Wilsonnal az élen vitte bele az országot a háborús kalandba. Harding elnök és a republikánus párt tagjai tudják, hogy Európát segíteni kell, európai konszolidáció érdekében azonban Amerikában csak akkor lesz lehetséges, ha Európa beútrú: konszolidálódik.

Nem tudom, hogy jól állják-e meg innen távolból Magyarország helyzetét, de mi, hírdnyát látjuk az értékes gazdasági akcióknak, amelyek megmentené az országot, vagy legalább is a pusztulást megállítják. Mi ellálandón figyeljük az ország belső életéről szóló híradásokat, s

igen jól tudjuk, hogy a fórumokon kik, miről beszélnek.

A kereskedelem, sajnos, erősen megváltozott Magyarországon és a Magyarország határos államokkal is. Azok az amerikai cégek, amelyek a legutóbbi három év alatt Magyarországgal megkötötték az üzleti összeköttetést, vették arra, hogy a magyar kereskedőnek azt volt a háború előtt.

Már pedig az amerikai ember a külföldvel csak úgy tud bántózkodni, ha a kereskedő megfizetheti, a számvartó és nem ártalmaz. Feltekinny ember. Innen Amerikából nézve, Magyarország egy önmagával megcsontolt, sáros bonyomást tesz és az ottani konszolidáció is akkor fog kezdődni, ha a külföldi egy nyukdot ország bonyomást fogja kapni Magyarországtól. Még előtűnik öreg amerikaius magyarok előtt is is nagyon furcsa dolga az, hogy

Magyarországon a politika dominálja az emberek gondolkodását.

Wirth kancellár meggyilkolásának híre az Országház-téren

A zugbörzén csinálják a drágaságot. — A tőzsdetanács felelőssége

Csütörtökön az esti órákban sür-rűn szolt az összes szerkesztőségekben a telefon. És mindig egyazon kérdés hangzott:

—Kérem, mi igaz abból, hogy Wirth német kancellárt meggyilkolták?

A szerkesztőségekben hamarosan tisztában voltak vele, hogy rémhírrrel van dolguk és e sorok írója — anélkül, hogy a magyar Blowitz-nak képzelné magát — biztos őszön által irányította lépteit. Az ószűn nem csali: az Országház-téren sűrű, sötét, gyanús tömeg hullámzott, a „maganforgalom” hangzatos névén ismeretes zugbörzén ugy hánykolódott Wirth kancellár tiszteletreméltó neve, mint a vilharos Balatonon a lélekvesztő. A dollár árfolyama hokkecske ugrásokkal szökött hol le, hol meg fölfelé és másnap reggelre olyan dollárárfolyam rögződött meg, amilyet még sohasem láttunk.

A tőzsdén olyan szélsőségek, mint amilyeneket ezen az estén és több más estéken az Országház-téri kávéházban lehet tapasztalni, sohasem fordulnak elő, aminek igen természetesen okát komoly börzékörökben abban adják, hogy a „maganforgalom”-ban felelőtlen elemek garz-dálkodnak. Felelőtlen elemek akciója ez, olyanoké, akik a dollárok ezrelédelelőzölnek, leginkább „vesznek”, dacára annak, hogy soha előtűnik nem láttak annyi pénzt, amennyi ezer dollár átvételéhez szükséges. Egészen sajnálatos jelenség azonban az, hogy ennél a komolytalan, de annál veszedelmesebb és a polícea kiváncsiságot kihívó játékának komoly tőzsdetagok asszisztálnak, vagy asszisztálni kény-

telenek, jelen vannak a bankmegbízásokkal dolgozó ügynökök és maga a Jegyzintézet megbízottja is.

Nem szólnak ebben a pillanatban arról, hogy a tőzsde alapszabályai tiltják a zugtőzsdék üzleti életében való részvételt, hiszen ez a zugtőzsde tulajdonképpen a nélkülözhetetlen magánforgalom szerepét tölti be. Ellenben tény az, hogy a magánforgalomnak egészen más formák között kellene megnyilvánulni. Mert ami az Országház-kávéházban és körülötte történik, annak kihatása van az egész gazdasági életre és amikor a csütörtök esti zugbörzén a dollár árfolyama 1290 koronára ugrott fel, ennek konzekvenciáit pénteken reggel még a cseresznye árán is meg lehetett érezni, mert ma Magyarországon a paradiz és a kofa is a dollár árfolyama szerint alakítja az árakat.

Egy csöppet sem tulunk, amikor a legkomolyabban állítjuk, hogy a drágaság egyik igen súlyos természetű okát az országház-téri eseményekben látjuk. Ha pedig ez lehetséges, a felelősséget teljes mértékben a tőzsdetanácsra hárítjuk, mert a tőzsdetanács morális felelőssége tulajdonképpen a tőzsde épületén és már régen módjában lett volna az országház-téri zugbörze alól kihuzni az erkölcsi látszat gyékényét azal, hogy tagjait tiltottatá volna ettől a csunya szereptől. De módjában és kötelességében állana módot nyújtani arra, hogy a delatáni és esti magánforgalom kellő ellenőrzés mellett a tőzsdéupélet valamelyik termében menjen vége. Ha pedig a tőzsdetanács — érthetetlen okból — nem cselekszik, cselekedjék a pénzügyminiszter.

nyugati formára és akkor kétségtelen, hogy az amerikai magyarság ki fogja venni a maga részét egy olyan kölcsonból, amely az ország talpra állását előzta és azt eredményezni is fogja.

A magyar korona belső értéke ma sokkal több, mint amennyivel azt értékelik és dollárokban is kifejezere jussan, arra kell törekedni, hogy a nyugati országoknak jobb véleményük legyen felőlünk. Ne felejtjük el, hogy az utóbbi évtizedben a közép-európai pénzek értékét főleg a politikai helyzet és az országokból kijövő hírek kormányozták. A csehék jelentékeny kölcsönöket helyeztek el a maris. A jugoszlávok szintén elhelyeztek egy százmillió dolláros kölcsönt és kiáltás van arra, hogy további kölcsönöket is elhelyeznek. Mindez csak azért lehetséges, mert a két ország igyekezik a komolság látszatát kelteni Amerikában.

A nyaralás számkivetettjei

A júliusi hűhullám, mely katlanhá tüzestíti a budapesti utcát, egy vízitő perszelt ki az agyamból: egy rekond júliusi napon kis stájer falu, St. Rupprecht an der Raab vasuti vendéglőjének kerthelyiségében látom magamat, egy pohár dushabub „pontigamer” mellett. A vendéglős a stájer öntözöl és a megfelelő számú krigil sőtől piros és gömbölyű arcán széles mosollyal helyezi az üregapám elé a „zech”-et, melyen egy sült 60 fillérrel, egy tészta 12 fillérrel, egy pohár sör 6 fillérrel szerepel. A kettőnk számlája alig tesz ki három koronát. Es történt mindez vagy huszonkét esztendővel ezelőtt a béke boldog, áporodott időszakában, amikor egy vasuti beamter, mint boldogult emléki magyapán, a nyugdíjából családfejtartója tudott lenni két árvának s amellett

maga sem volt kénytelen áldozatkészsége miatt coorbítani ocsendes uri életét; minden évben elköltözhetett két hónapra a stájer hegyek közé, abba a bus közszébe, ahol az évente átlagban megforduló 300 fűrdendővög közül 250 magyar, jobbra budapesti polgár volt. Mert Budapesti kispolgársága a fizetőükréutalt hivatalnokok, tisztviselők, tanárok e szinte legendás távolba homályosuló időkben még gondolhattak arra, hogy az év két hónapjában nyaralással regenerálják magukat az esztendő vért és ideget emésztő munkájára. Es e nyaralás költséggel könnyen kiveherhető tételek szerepeltek a kispolgár családok budgetjében és nem tornyosultak olyan összegekkel, melyek tragikomikus lehetlenséggel szigoritanak minden zöldbé kiványkozó reményt.

Aki hajdanában, a kánikula uralma idején figyelő szemmel végigbálgatott a pesti fasztéren, annak lehozott ablakredőnyök, elfüggenyözött ablakok hirdették, hogy Budapest lakossága egy-két hónapra nyaralási létszámra fogyatkozott. A pesti lakásokban júniusban, júliusban a naftalin penetráns szaga vette át csendes bírodalmát a pamlogok, karosszékek választóköréből bujtak. A naftalin, a nyaralásnak az lthönmaradt parfüme ma gyéren terjeng a pesti partókójnál, sőt mondhatjuk, halott illat lett; komikus szimbólumként a szegény pesti családok életéből kisorvad nyaralásnak, egy kiló naftalin ára 95 korona, olyan öszszeg, amiből azelőtt, kitélt három heti stájerországi nyaralás.

A külföldi fűrdőzést ma csak kurzus-milliomosok engedhetik meg maguknak és a hont fűrdőkön, a Balaton mellett olyan árak hullámzanak, hogy kétnapi fűrdőzés, élet és lakás felemésztené egy hivatalnoknak egy havi fizetését. De nemcsak a hazai fűrdő- és nyaralóhelyek tá-

voldnak el a szegény ember nyaraló vágyaitól délábóss elérhetetlenségbe, hanem Budapest környéke is. Az életnek rohamos ütemű drágulása, melyen az uzora prése csavarint nagyoknt, a pestvidéki levegőtől is megfosztja a főváros tikkadt lakóit. A budapesti középztály ma a nyaralás számkivetettje. Fűrdőzészől nem is álmódhatni, sőt még a pesti fűrdők látogatása is az erszényébe ütökzik. Pedig a nyaralásra elsősorban a szüntelen robotban örökös leteinerosztálynak lenne életszüksége. Gazdag ember számára a nyaralás luxus, hiszen ók az év egész során aratnak és nyaralnak, a szegény ember számára azonban az évi munkájában a hivatalok fűlledt atmoszférájában senyvedt erők rezervóriájának urátöltése az a pár hetes pihenés és levegőzés, amit nyaralásnak neveznek. Leszámítva azt a pár száz cse-nevezést teljes gyereket, akiket a nemzetközi jótékonyaság, Hollandia és Sváje humanitása nyaraláshoz jut-tat, hogy húst szedjenek magukra és pirt az arcukra, amiből legyen itthon ezután mit lefogyniok. A fővárosnak heroikusan vergődő közép-osztálya ma apatikusan döng a hő-ségasztalt pesti fák alatt és az utó-ekéi porfelhőjén át mereng vissza a multha, amikor még az ő számukra is tartogatott az élet néhány gyér örömtől.

A nyaralás megoldhatatlanná terhesült problémája pedig nem olyan egyszerű valami, mint azt a mások gondját-baját kezelegyintéssel elintéző egykedvűség véli. A magyar népjólét (oh, mily torzul hangzik ez a szó!) minzstérenék és a kormány-nak az áldozatkészség végső határáig menően lehetővé kellene tennie, hogy a nyaralás számkivetettjei, a nemzeti munka ruskadozó napéim-szoi is hozzájuthassanak pár hetes pihenőhöz. Mert a nyaralás kérdése a nemzeti higéna problémája. A dolgozók társadalmi levegőtlen-ségében sorvad, munkaerejét nem tudja új teljesítőképességre edzeni és lankadnak, erejevesztetten indul a tél elé, mely pedig egyáltalán nem felhőtlenebb horizont, mint volt a múlt esztendőben. Zürichben szobzt madárként bukkadok alá a korona, a vásárosarnokok csüggedt család-anak sóhajaitól fűlledt s az élet lehetelenné torzult arccal gyorogok. (v. t.)

KÖZGAZDASÁG

A Ganz-Danubius osztaléka. A Ganz-Danubius Gép-, Hajó- és Vasgőnyárt Rt. legutóbbi közgyűlése elhatározta, hogy részvényenként 600 korona osztalékokat fizet, amely Budapestben a Magyar Államkassza Hitelbanknál és a Magyar Leszámlitól és Pénzügyi Banknál, Bécsben pedig a Creditanstalt für Handel und Gewerbe intézetnél kerül kifizetésre. A közgyűlés elfogadta az igazgatóság összes előterjesztett indítványait és lelkes ünneplésben részesítette báró Ullmann Adolfot, a vállalat elnökét, a vasuti katasztrófaból történt szerencsés megmenekülése alkalmából. Jótékony-csára a közgyűlés egymillió koronát szavazott meg, amelyből főtállimlja a Müegyetemnek jut.

A Budapesti Gőzmalom tőkemelőse. Az Első Budapesti Gőzmalom Rt. közgyűlése az osztalékok 1921-re részvényenként 100 koronára állapította meg, továbbá elhatározta az osztalék 20 milliórd 28 milliórd való felemelését. Minden 5 részi részvényre f. 6. július 15-ig bezárólag a Kereskedelmi Banknál 2 ui részvényt adnak 4300 koronáért.

CIRKUS
Fővárosi Naponta 1/8 órákor
a fényszínházban
július 15-én
Csetrék, csodák, varázslat és únnepnap d. u. 4 órákor kezdődik és gyermekeknek is.

SZOMAHÁZI ISTVAN távollétében a szerkesztőségért felel:
Dr. ELEK HUGÓ
Társasági- és pénzügyi
Dr. ELEK HUGÓ és PAJOR MÁTYÁS